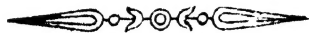

યજુર્વેદી

સૂત્રોક્ત ત્રિકાલી સંધ્યા.

ગુજરાતી ટીકા સાથે સંક્ષેપમાં.

છપાવી પ્રગટ કરનાર

ઔદિચ્યાહિતેચ્છુ સભા.

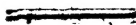

અમદાવાદમાં

મામાની હવેલી મધ્યે થુનાઈટેડ પ્રિન્ટર્સ અને

જ૦ ઇ૦ કંપની “લિમિટેડ” ના પ્રેસમાં

રણછેડલાલ ગંગારામે છાપી.

સંવત્ ૧૯૨૧. — સન ૧૮૮૯.

કીંમત ૧ આના.

यजुर्वेदी संध्या.

- अथ आसनं परिकल्प ॥ ऊँ पृथ्वीत्वयेति मंत्रस्य
मेरुपृष्ठऋषिः सुतलं छंदः कुर्मो देवता आसने विनियोगः
१. ऊँ पृथ्वीत्वया धृता लोका देवी त्वं विष्णुना धृताः
त्वं च धारय मां देवी पवित्रं कुरु चासनं ॥ १ ॥
अपसर्पन्तु ये भूता ये मृता भूमिं तं स्थिता ॥
ये भूता विघ्नकर्त्तारस्ते न स्यन्तु शिवाज्ञयाः ॥ २ ॥
अपक्रामन्तु भूतानी पिशाचा सर्वतो दिशम् ॥
सर्वेषामविरोधेन ब्रह्मकर्मसमारभेत ॥ ३ ॥
इत्यासनं ॥ अथ शिखाबंधनं ॥
२. ऊँ भूर्भूवः स्वः तत्सवितुर्वरेण्यं भर्गो देवस्य
धीमहि धियो यो नः प्रचोदयात् ॥
विष्णोर्नाम सहस्राणि, शिखाबद्धकरोम्यहम् एवं
गायत्रीमंत्रेण शिखाबंधनं ॥ अथ विभूतिकृत्वा ॥
ऊँ त्रयं ब्रह्म यजामहे तुर्गंधीं पुष्टीवर्धनं उर्वारुकमिव बंध
नान्मृत्योर्मुक्षीय मामृतात् ॥ इति द्विमंत्रेण विभूतिकृ-
त्वा ॥ आचमनं ॥ ॥ ऊँ ऋग्वेदाय नमः ॥ ऊँ यजु-

बेदायनमः॥ ॐ शास्त्रबेदायनमः ॥ हस्तपक्षालयं ॥

अथ सबाह्याभ्यन्तरअवयवसुची कृत्या;

- ४ ॐविश्रुःविश्रुःमनोमनो, वाक्वाक्, प्राणप्राण,
चक्षुःचक्षुः श्रोत्रंश्रोत्रं, नाभि, हृदयः कंठः, शिरः
शिखा, बाहुभ्यामस्योबलं; अपवित्र पवित्रोवा,
सर्वावस्था गता पिबायःस्मरे पुंडरिकाक्ष सबाह्या-
भ्यन्तरःसुचिः ॥

- ५ अथ संकल्पः ॥ अत्राद्यमहामांगल्यमासोत्तमेमासे
अमुकमासे अमुकपक्षे अमुकतिथौ अमुकवासरेणबं
ग्रहगणविशिष्टायां वेदशास्त्रोक्त पुण्यफलाबाप्सर्व
ममोपपातक दुरितक्षयार्थप्रातः संध्योपासनमहंक-
रिष्ये ॥ अथजलप्रक्षेपणं ॥

ॐकारस्यब्रह्माऋषिः परमात्मादेवतागायत्री
छंदः सर्वकर्मारंभेविनियोगः ॥ दक्षिणचुलकेनप्र-
दक्षिणीकृत्यतत्जलंसव्यहस्तेमार्जनंकृत्वा ॥

- ६ ॐअपहतासुरारक्षार्थं. सिवेद्विषदः' ॥ ॐभूःपुनातु,
ॐभूवःपुनातु, ॐस्यःपुनातु, ॐमःपु०, ॐजनःपु०
ॐतपःपु० ॐससंपु० ॐतत्सयितुवरेण्य० सर्वपु०

(५)

॥ अथ आवाहनं ॥

गायत्रीं व्यक्षरांबालां, साक्षसूत्रकमंडलुं ॥

रक्तवज्रावनुरिक्तां, हंसवाहनमंस्थितां ॥ १ ॥

ब्रह्माणीं ब्रह्मदैयसां, ब्रह्मलोकनिवासिनीं ॥

आवाहयाम्यहं देवी, मायातीमूर्यमंडलात् ॥ २ ॥

भागच्छवरदेवी, अक्षरे ब्रह्मवादिनि ॥

गायत्रिछंदसां माता, ब्रह्मयोनेन मोस्तुते ॥ ३ ॥

ऊँसप्तव्याहृतीनां विश्वामित्र जमदग्निर्भरद्वाज
गौतमात्री वसिष्ठ कश्यपाऋषयः अग्निवायूसूर्यबृह-
स्पतिवरुणेंद्रविश्वेदेवा देवता गायत्रीमुष्णिगनुष्टुपबृ-
हतीपंक्तित्रिष्टुप् जगत्यश्छंदांसि । तत्सवितुर्विश्वा-
मित्रऋषिः सविता देवता गायत्री छंदः आपोज्योति-
रित्यस्य ऋषिः सविता देवता गायत्री छंदः आपोज्योति-
रित्यस्य ऋषिः सविता देवता गायत्री छंदः आपोज्योति-
रित्यस्य ऋषिः सविता देवता गायत्री छंदः आपोज्योति-
प्राणायामे विनियोगः ॥ प्राणायामं त्रयंकृत्वा ॥

● ऊँभुः ऊँभुः ऊँस्वः ऊँमहः ऊँजनः ऊँतपः ऊँसत्यं
ऊँतत्सवितुर्वरेण्यं भ० ॥ ऊँ आपोज्योतिरसौ मृतं
ब्रह्म भूभुवःस्वरोम् ॥

सूर्यश्चेति मंत्रयस्य नाराणऋषिः अनुष्टुप् छंदः सूर्यो देवता अंबुप्राशने विनियोगः

८ ॐ सूर्यश्चमामन्युश्चमन्युपतयश्चमन्युकृतेभ्यःपापे
भ्योरक्षंतांयद्रात्र्यापापमकार्षमनसावाचाहस्ताभ्यां
षड्भ्यामुदरेणाशिश्वारात्रिस्तदबलुं पनुवत्किंचदुरितंम
यीइदमहमामृतयोनौसूर्योऽज्योतिषिजुहोमीस्वाहा॥
ततोद्विराचमनम् ॥

आपोहिष्टेति तिमृणां सिंघुद्वीपऋषिः गायत्री छंदः
आपोदेवता मार्जने विनियोगः

९ ॐ आपोहिष्टामयोभुवः । ॐ तानउर्जेदधानतः ॥
ॐ महेरणाय चक्षसे ॥ ॐ योवः शिवातमोरसः । ॐ न
स्य भाजयते हनः । ॐ उ सतीरिव मातरः । ॐ तस्मा अरं
गमामवः । ॐ यस्य क्षयाय जिन्वथ । ॐ आपोजनय
थाचनः ॥

सुमित्रिया दुर्मित्रिया इति द्वयोः प्रजापतिऋषिः यजु
छंदः आपोदेवता आदान प्रक्षेपणे विनियोगः ॥

१० ॐ सुमित्रियानः आप आंषधयः संतु ॥ ॐ दुर्मित्रि
यास्तस्मै संतु योऽस्मान् द्वेष्टियं च बयं द्विष्मः ॥

ततः पापपुरुषां निरसनं कुर्यात् ॥ द्रुपदादिवेतिको
किल राजपुत्रऋषिः अनुष्टुप छंदः आपोदेवता जलाव
घ्राणे विनियोगः ॥

११ ऊँद्रुपदादीवसुमुचानःस्विन्नस्नातोमलादिव पृतं
पवित्रेणवाज्यमापःशुद्धंतुमैनसः ॥ तत्जलंपापपुरु
षध्यात्वावामतःक्षिपेत् ॥

ऋतंचसत्यंचेतित्यघमर्षणऋषिःअनुष्टुपछंदःभाव
वृत्तोदेवताजलावघ्राणेविनियोगः

१२ ऊँ ऋतंचसत्यंचाभीद्धात्तपसोध्यजायतततोरात्री
रजायत्ततःसमुद्रोअर्णवःसमुद्रादर्णवादाधिसंवत्सरो
अजायतअहोरात्राणिविदधद्विष्वस्यमिषतोवशीसूर्यो
चंद्रमासौधातायथापूर्वमरुल्पयन्दिवंचपृथिवींचांत
रिप्तमथोस्वः ॥

अथ अर्घ्यप्रदानं ॥ ऊँतत्सवितुरितिब्रिश्वाभि
त्रऋषिसवितादेवतागायत्रीछंदःअर्घ्यदानेविनियोगः

१३ ऊँभूर्भुवःस्वःतत्सवितुर्वरेण्वंभ० ॥ श्रीसूर्यायएष
तोअर्घ्यः ॥ इति अर्घ्यत्रयंदद्यात् ॥

अथ उपस्थानं :। ऊँउद्वयमितिप्रस्कण्वऋषिः
अनुष्टुपछंदः ॥ उदुत्यमितिप्रस्कण्वऋषिःगायत्री
छंदः ॥ चित्रंदेवानामितिकुत्सांगिरसऋषिःत्रिष्टु
प्छंदः ॥ तच्चक्षुरितिदध्यंगाथर्वणऋषिःछण्णिक्छं-
दःसूर्योदेवता, सूर्योपस्थानेविनियोगः ॥

१४ ऊँहृद्वयंतम्सस्परिज्योतिःपशंतउत्तरं ; देवंदेवत्रा
सूर्यमगन्मज्योतिरुत्तमम् ॥ १ ॥

ऊँउदुत्यंजातवेदसंदेवंवहांतिकेतवः ; दशेविश्वा
मयसूर्य ॥ २ ॥

ऊँचित्रंदेवानामुदगादनीकंचक्षु मित्रस्यवरुण
स्याग्नेः ; आप्राद्यावापृथिवीअंतरिक्षर्धेसूर्योआत्मा
जगतस्तस्थुषश्च ॥ ३ ॥

ऊँतच्चक्षुदेवहितंपुरस्ताच्छुक्रमुचरतः ; पश्येमश
शरदःशतंजीवे । शरदःशतर्धेगृणुयामशरदः शतंप्रब्र
वामशरदः शतमदीनास्यमशरदः शतंभूयश्चशरदः
शतात् ॥ ४ ॥

अथगायत्रीजपंकृत्वा ॥ ऊँसांख्यायनगोत्रस्य
षट्स्वराःसरस्वतिजिह्वाःपिंगाक्षित्रिपदागायत्रीम
मअशेषपाषक्षयार्थेयथाशक्तिगायत्रीजपेविनियोगः
ततःप्रांमुखस्तिष्ठन् । दक्षिणकरंस्फटिकरुद्राक्षादि
मालायुक्तबस्त्रेणाच्छाद्यप्रणवव्याहृतिपूर्वासहस्र,शत
कींवा दश कृत्योजपित्वा ॥

१५ ऊँभूर्भुवःस्वः तत्सवितुर्वरेण्यंभर्गोदेवस्यधीमहि ।
धियोयोनःप्रचोदयात् ॥

(९)

अनेनप्रातः संध्याख्येनकर्मणा श्रीपरमेश्वर ;
प्रीयतामग ॥ इतिप्रातःसंध्यासमाप्ता ॥

प्रातःकालेब्रह्मा मध्यानेरुद्र अने सायंकाले
विश्वनुं नाम देवुं बाकीनो विधि उपर प्रमाणे स-
वारे त्रण, मध्याने बे अने सांजे एक ए रीतं सू-
र्यने अर्ब आपवा ॥

स्मृतीवाक्य.

एतत्संध्यात्रयोप्रोक्तं, ब्राह्मण्यंत्रतिष्ठति;
यस्यनास्त्यादरस्तत्र, नसब्राह्मणउच्यते ॥१॥
संध्याहिनोऽशुचिर्नित्य, मनर्हःसर्वकर्मसु;
यदन्यत्कुरुतेकर्म, नतस्यफलमागभवेत् ॥२॥
सायंप्रातःसदासंध्या, येविप्रानउपासते;
तानेवधार्मिकोराजा, शुद्रकर्मसुयोजयेत् ॥३॥

अर्थ २५४छे.

ली. आधीन शेवक

प्राज्ञगोरींद राजराज उ. ली. सभाना भंवी.

અર્થ અથવા સમજૂતિ.

૧ સંધ્યા કરતી વખતે પૃથ્વી ત્વયા એ મંત્ર બહાણિ પાઠવા ઉપર ઉતનું કે ડાબનું આસન માંડીને બેસવું.

૨ ગાયત્રી મંત્ર બહાણિ શીખા બાંધવી. ગાયત્રી મંત્રનો અર્થ પાઠન કરેલો છે.

૩ ત્ર્યંબકં એ મંત્ર બે વાર બહાણિ વિષ્ણુતી કરવી. અર્થ—હું મંગળમય શંકરનું પુજન અર્ચન અને દર્શન તથા આત્મનિવેદન કરું છું તે શંકર મારી પુષ્ટી તથા સુખની વૃદ્ધિ કરનાર છે અને જેમ ખોર ડીંટા સાથે મજબૂત વળગેલું છે તે પાકું થયાથી પોતાની મેળે બંધનથી છુટે છે જેમ અમારો મોક્ષ થાય ત્યાં સુધી અમે (મૃત્યુ) આ સંસારથી છુટીએ.

૪ સંધ્યા કરનારે નહાઈ અથવા હાથ પગ ધોઈ ઘોઁએલું એક વસ્ત્ર પેઠેરવું ને બીજી ડાબે ખમિ નાંખવું, તરબાણુ જળ પાત્ર ને આચમની માં આગળ સુકવાં. સવારમાં પૂર્વ દીશાએ, બપોરે ઉત્તર દીશાએ, અને સાંજે પશ્ચિમ દીશાએ માં કરીને બેસવું. પછી ત્રણ વાર ત્રણ વેદને નમસ્કાર કરીને આચમન કરવું તે એવી રીતે કે જમણા હાથની હાથેળીમાં ૧ માસો યુડે-એટલું પાણી ભરે અને કાંડાની કોર આગળથી પીવું. અને અંતઃકરણ શુદ્ધ કરવું. પછી હાથ ધોઈ બહારના અવયવોને સ્પર્શ કરીને શુદ્ધ કરવાને પછી એક ચીત થવું.

૫ દેશ કાળનું સ્મરણ કરીને એટલે તિથી વારનું નામ દેખને મારાં નઠારાં ઉપ પાતકનો નાશ થવાને અર્થે હું પ્રાતઃ, મધ્યાન કે સાયં સંધ્યાનું ઉપાસન કરુંછું એવી રીતે સંકલ્પ કરવો.

૬ જમણા હાથમાં પાણી લેખને ફેરવીને ડાબા હાથમાં મુકવું ને અપહતા એ ચાર મંત્ર વડે જમણે હાથે મારજન કરવું અપહતાઈતી અમારા સ્થાન થકી અસુર ને અપવિત્ર અને નાસ્તીક લોક દુર જાયો કેમકે બૂ એટલે પૃથ્વી ભુવન એટલે ધર અને સ્વઃ એટલે સ્વર્ગ એ ત્રણેના અધિષ્ઠાતા ને ઇશ્વર તેનું ધ્યાન કરુંછું.

● પ્રાણાયમ કરવાનો વિધિ પેહેલી વાર મંત્ર બણીનેજ મણા નાક વડે વાયુ ઉપર ચઢાવવો, બીજી વાર મંત્ર બણીને એ તરફનાં નાક દબાવીને વાયુને રોકવો પછી ત્રીજી વાર મંત્ર બણીને ડાબા નાકથી વાયુ કાઢાડી નાખવો, (આ રીતે કરવાથી ઇશ્વરનું ધ્યાન કરવાને સમાધીષ્ટ થવાય છે.) એ પ્રમાણે ત્રણ વાર કરવું.

૮ સુર્યસ્થેતી મંત્ર વડે એ આચ્ચમેન કરવાં, તેનો ભાવાર્થ એવોછે કે, સૂર્ય, ચંદ્ર તથા મન્યુપતિ ને રૂદ્ર એ સર્વ દેવ, મેં ક્રોધ તથા અજ્ઞાન વડે કરીને કરેલાં ને પાપ તે થકી મારે રક્ષણ કરો? રાત્રિને વિશે, જાણે અજ્ઞાણે મન વડે વાણી વડે, હાથ, પગ તથા બીજી ઇન્દ્રીયો વડે ને કાંઈ પાપ મેં કર્યું હોય તે છેદી નાંખો? ને કાંઈ ન કહેવાય એવાં ને નાશ્યાં કર્મ કર્યું હોય તેને પણ છેદી નાંખો! આ

અનંત રૂપ ઉત્પત્તિના કરનારા તથા પ્રકાશ કરનારા એવા
જે સૂર્ય તેને વિશે હોમુછું, અર્થાત આપણાં સઘળાં પાપ
હાથર આગળ કબ્જલ કરીને ક્ષમા માગવી

૯ આપોહીષ્ઠા એ મંત્ર વડે શિર ઉપર મારજન કરવું,
આપોહિષ્ઠિતિ એટલે હે જળના અવિષ્ણાતા દેવ તમે સુખે
કરીને અમને અન્ન અને સર્વ ભોગ્ય વસ્તુના ભોક્તા
કરો? મોહોરા રમણિય બેવાને અર્થે અમારું મ્યાપન કરો
એટલે હાથરના સ્વરૂપનું લક્ષણ તે રમણીય છે તે અમ
ને દેખાડો? તમારો જે શિવતમ એટલે સુખકારી એવો
જે રસ તેના ભોગ્યનારા અમને કરો? આ લોકને વિશે
રહેલા એવા જે અમો તે રૂડી માતા પુત્રના સુખની ઇ-
ચ્છા કરે તેમ મારા સુખની ઇચ્છા તમો કરો? હે હાથર
તમારો જે શિવતમ રસ તેના સ્વાર્તન પ્રાપ્ત કરવાને અમ
ને પરીપૂર્ણ કરો? અમને ભોક્તાપણુ આપીને અનુભવ
ભગ્ય એવા જે દેવ તેના પ્રાપ્તી કરો? અવું અમે ઇચ્છી-
એ છીએ.

૧૦ સુમિત્રિયા હુમિત્રિયા એ મંત્ર વડે એ અંજલીઓ
નાખવી તેનો ભાવાર્થ એવોછે કે, અન્ન તથા જલ તે અ
મારા સારા મિત્રોને મળેા; તથા તેજ પ્રમાણે અમારા જે
શત્રુ એટલે અમારો દ્વેષ કહેછે તથા અમો જેનો દ્વેષ કરી
એ છીએ તેમને પણ તે અન્ન જળ મળેા?

૧૧ દુપદેતિ એ મંત્ર બાળાને ગાયના કાન સરખો હાથ
કરીને તેમાં જળ લેવું પછી તે જળનો સ્પર્શ જમણે નાકે

આપે ને કાંને કરવો ને તેમાં પાપ પુરુષ નીકળતો માંની ને ડાબી બાજુએ તે જળ જોયા વિના રેડવું તેનો બાવાર્ય નેત્રના અંજન થકી જેમ નેત્ર શુદ્ધ થાયછે, મેલો પુરુષ રત્નાન કરવાથી શુદ્ધ થાયછે ને ગાંખાથી ધી શુદ્ધ થાયછે તેમ જળના અધીષ્ઠાતા ઇશ્વર તે અમને પાપ થકી શુદ્ધ કરો ?

૧૨ ઉપર પ્રમાણે બીજી વાર રૂતંચ સત્યં એતિ મંત્ર વડે અંજળી આપવી તેનો બાવાર્ય ઉપર પ્રમાણેજ છે. આ બેમાંથી એક મંત્ર વડે અધર્મર્ષણ કરે તો ચાલે કેમકે કર્મ પ્રદીપમાં દ્રુપદાદિ એકજ મંત્ર લખેલો છે.

૧૩ ઉભા થઇને અંશુદી તર્જનીને અડકાડ્યા વિના પસલીમાં જલ લેઇને ગાયત્રી મંત્ર વડે સવારમાં ત્રણ બપોરે બે અને સાંજે એક એ પ્રમાણે સૂર્યને અર્ધ આપવા

૧૪ ઉપશ્યાન કરવાની રીત એવી છે કે જળમાં અથવા જમીન ઉપર સૂર્યના સામા ઉભા રહીને હાથ સાથી-આ સરખા જોયા કરવાને પછી ઉદ્ધવંમીતિ ચાર મંત્ર બાજુવા તેનો બાવાર્ય—

૧ ઉદ્ધવમીતિ ઘણા અંધારાએ વ્યાપ એવા જે આ ભોક તેને પ્રકાશ કરતા સતા સ્વર્ગને વિશે રહ્યાં છે તેને સર્વ ભોક જુએછે તે ઇશ્વરના વિશે જે સર્વથી એજ અધિક હૃદય રૂપી જે તેજ છે સૂર્યમાં છે તેથી તે સૌથી ઉત્તમ છે

૨ ઉદ્ધવમીતિ—સૂર્યના કીરણ છે તે આ જગતની ઉત્પતિ સ્થોતિને લય એ ત્રણેનું વહન કને છે વળી તે સૂર્ય

બુદ્ધિ તથા સ્થાનને આપનારા છે માટે તે સૂર્ય આ જગત ના દર્શનને અર્થે હો ?

(૩) ચિત્રંદેવાનામિતિ—દેવતાના મધ્યથી આશ્વર્યવડે કરીને ઉદય પામેછે, તે અમારા મિત્રના નેત્રના દેવછે, ઋષિ, અગ્નિ, પૃથ્વી, સ્વર્ગ, તથા સકળ સ્થાવર અને નં ગમ એ બે પ્રકારનું જે જગત તે સર્વના પ્રકાશ કરનારા સૂર્યછે.

(૪) તમ્યક્ષરિતિ—જેની અંમે રત્નુતિ કરીએ છીએ તે સાક્ષાત્ પ્રકાશ કરનારા એવા જે સૂર્ય તેને ઈશ્વરે અમારા સન્મુખ સ્થાપન કર્યાછે. બીજી અર્થ—તે સૂર્ય સર્વેનું સાર કરનારાછે, તે પુર્વદિશામાં ઉદય થાયછે, તે પાર્ષી મનુષ્યો પામતા નથી, અંમે તેમની કૃપાવડે કરીને તેમને જોઈએ છીએ અને અંમે સો વર્ષ સુધી તેમને જોવાની જીવવાની, કીરતી સાંબળવાની અને રત્નુતિ કરવાની ઇચ્છા કરીએ છીએ. અને સો વર્ષ સુધી અમારો વાણી તે સૂર્યની કીર્તિ કરતાં અટકશે નહીં; તેમની કૃપાથી અમારો સો વર્ષ સુધી દીન (ગરીબ) ન થઈએ, પણ સમર્થ થઈએ વળી સો વર્ષ પછી અન્ય જગતને વિશેષણ એવીજ રીતે થયા કરો ? તથાસ્તુ.

૧૫ પોતાની શક્તિ પ્રમાણે દશ, સો કે હજાર ગાયત્રી મંત્રનો યથા વિધિ અર્થ સમજીને જપ કરવો. બાવાર્થ.

જે અમારી બુદ્ધિને પ્રેરણા કરે તે દેવ એટલે દાનાદિ ક્ષુણ્ણવડે કરીને પુક્ત એવા જે સવિતા (સૂર્ય) તેમનું વરેણ્ય

(૧૫)

એટલે એજ એવું જે બર્ગ એટલે તેજ તેનું ધ્યાન કરીએ છીએ. અથવા ઉત્પત્તિ સ્થિતિ ને લય કરનારા એવા જે પરમાત્મા તેમનું જે તેજ તે થકી સૂર્ય પ્રકાશમાન છે એવા પરમેશ્વરનું અમે ધ્યાન કરીએ છીએ; તે અમારી બુદ્ધિ ને સન્માર્ગને વિશે પ્રેરણા કરો.

... ધાર્મિકી મંત્રનાં સર્વપદ અર્થવાળાં છે માટે જ્ઞાન પૂર્વક એટલે અર્થ સમજીને જપ કરવો એવો મોટા પુરુષનાં સંપ્રદાય છે અર્થ સમજ્યા વિના જપ કરે તો મિથ્યા બાધણુ કરવાને દોષ બેસે છે.

